

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา คือ เครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ ความพร้อมที่จะปรับตัวให้เผชิญกับสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุล และยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 1-2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 กล่าวว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13-15) ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตโดยใช้ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หรือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” ซึ่งหมายถึง “องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรรเรียนรู้ ปรุ้งแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย”

แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งที่บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ ตามความสนใจ ตามศักยภาพและโอกาสตามความสามารถ โดยจะเรียนรู้ได้อย่างไม่เป็นทางการ ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนและระบบการศึกษาสามารถสนองความต้องการและสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน และในอนาคต ซึ่งจะเป็นสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาต้องมุ่งให้ ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทำให้เกิด การเรียนรู้ การดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ว่า ศูนย์การเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคมเป็น แหล่งที่เยาวชนจากระบบโรงเรียนได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้จะคู่ขนานกับระบบโรงเรียน แต่จะสามารถให้ความรู้ที่ลุ่มลึกมากกว่า และยังสร้างเจตคติทางบวกให้กับเยาวชนได้อย่างมี ประสิทธิภาพกว่าการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน

แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพราะแหล่งการ เรียนรู้จะเป็นสื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ โดยผ่านกระบวนการแสวงหาความรู้ ซึ่งในปัจจุบันคือ มีแหล่งเรียนรู้อยู่มากมาย แต่ยังขาดการส่งเสริมและเผยแพร่อย่างจริงจัง ทำให้ องค์ความรู้ในแหล่งเรียนรู้ไม่สามารถเข้าถึงผู้เรียน ผู้สนใจที่มีความประสงค์จะแสวงหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพห้องเรียน ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำเสนอองค์ความรู้ด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการเรียนรู้ที่ สื่อสารและแสดงผลผ่านระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารหรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต มาเป็นตัวกลาง สำคัญในการหลอมรวมการสื่อสารเข้าด้วยกัน เพื่อส่งผ่านสื่อการเรียนจากองค์ความรู้ในแหล่ง การเรียนรู้ไปยังบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้าศึกษาหรือสืบค้นข้อมูลในแหล่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นในรูปแบบสื่อที่ทันสมัย มีลักษณะพิเศษและ มีพลังการสื่อสารอย่างมีชีวิตชีวา ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนด้วย ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ช่วยในการสื่อสารด้วยมัลติมีเดีย โดยตอบสนองความต้องการในลักษณะการศึกษา รายบุคคล และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้มากขึ้น ขณะเดียวกันจะประหยัดเวลาได้ มาก นอกจากนั้นยังถือว่าเป็นสื่อที่สามารถสื่อความคิดไปยังผู้อื่น เพราะสามารถรองรับได้ทั้ง การอ่าน การฟัง การเห็นภาพเคลื่อนไหวที่สมจริง (ยีน ภู่วรรณ. 2536 : 3)

แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นสากล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นองค์กรหลักดำเนินนโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านการวิจัยและประเมินผล การศึกษา เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ จึงได้จัดทำมาตรฐาน และ แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของประเทศให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตระหนักถึงความสำคัญของ แหล่งการเรียนรู้ตามมาตรา 25 จึงได้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนิน โครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน”

โดยดำเนินการพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อการนำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในตัวคน เช่น คุรุภูมิปัญญาไทย หรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ผู้เข้ารับการอบรมเป็นคุรุภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้านจากภาคต่าง ๆ จำนวน 90 คน

ผลการดำเนินงานส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการจัดสรรพื้นที่เว็บไซต์ และเว็บไซต์ของแหล่งการเรียนรู้จากโครงการ และผู้เข้ารับการอบรมดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอขึ้นเว็บไซต์ที่ได้รับการจัดสรรเพื่อเผยแพร่ต่อไป นอกจากนี้ ในงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะคือ การอบรมบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้แกนนำ เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางมากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเว็บต้นแบบ ภาพต้นแบบ และอื่น ๆ ไปขยายผลอย่างต่อเนื่อง ขยายการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความต้องการอบรมเป็นจำนวนมาก และวิจัยการสร้างแหล่งการเรียนรู้ชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากในชุมชนประกอบด้วยแหล่งการเรียนรู้จำนวนมาก ทั้งแหล่งเรียนรู้ในตัวคนที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน ในป่าชุมชน วัด เป็นต้น และโรงเรียนต่าง ๆ ได้กำหนดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังนั้น ความร่วมมือต่าง ๆ จากโรงเรียนเชื่อมโยงไปยังชุมชนจะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ (พิสุทธา อารีราษฎร์ และคณะ. 2554 : 1-50)

ผลการวิจัย สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความสำเร็จ โดยที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากในทุกๆ ด้าน แต่อย่างไรก็ตาม ในชุมชนยังมีแหล่งการเรียนรู้อีกเป็นจำนวนมาก ที่ยังต้องการพัฒนาเป็นองค์ความรู้ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้บนแหล่งเรียนรู้ออนไลน์กรณีศึกษา หลุมพอเพียงขึ้น ที่บ้านหนองบัวน้อย ตำบลหนองตอกแป้น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม ควรแก่การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้ผู้ที่มีความสนใจได้ศึกษา ซึ่งลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน ที่มีความแห้งแล้ง ชาวบ้านประกอบอาชีพทำนาและประสบปัญหาภาวะขาดทุนในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เนื่องจากต้นทุนในการผลิตสูง มีหนี้สินจากการประกอบอาชีพซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกที่สามารถควบคุมได้ ผู้รู้ในชุมชน (ภูมิปัญญาชาวบ้าน) จึงรวมตัวกันระดมความคิด หาทางออกให้กับชาวนาในตำบลหนองตอกแป้น มาปรับใช้ในการทำมาหากินในชุมชน อาทิ การปลูกไม้ยืนต้นขายให้ธนาคารต้นไม้ การทำนาโดยไม่ใช้สารเคมี การเลี้ยงสัตว์ด้วยการผลิตอาหารเอง การรักษาสัตว์ด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน ฯลฯ ภายใต้อิทธิพลของเกษตรกรอินทรีย์ตำบลหนองตอก

เป็น เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยเริ่มต้นจากแนวคิดหลุมพองเพียง ทำให้การปลูกพืชบนผืนดินที่มีความแห้งแล้งประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เพิ่มพูน มีรายได้มากขึ้นทำให้ปัญหาหนี้สินหมดไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ในแหล่งการเรียนรู้หลุมพองเพียง พบว่า แหล่งการเรียนรู้นี้ ยังไม่ได้ดำเนินเก็บรวบรวมองค์ความรู้ไว้อย่างเป็นทางการและอีกไม่นานก็จะสูญหายตามกาลเวลา เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้นั้นใช้วิธีบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น ด้วยเหตุนี้จึงสนใจพัฒนาสื่อนำเสนอองค์ความรู้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ กรณีศึกษาหลุมพองเพียง เพื่อบันทึกและรวบรวมองค์ความรู้ทั้งหมดของหลุมพองเพียง นำเสนอในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการดำเนินงานการนำองค์ความรู้ส่งขึ้นเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปและเกษตรกรยุคใหม่ที่ต้องการแสวงหาความรู้ ในสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ไร้พรมแดน สามารถแสวงหาความรู้ นอกโรงเรียนได้ในทุกเวลาและทุกสถานที่

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพองเพียงให้มีคุณภาพ
2. เพื่อพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพองเพียงให้มีคุณภาพ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ศึกษาดูงานที่สนใจเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพองเพียง

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เข้าศึกษาดูงาน ศูนย์การเรียนรู้

กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ในฐานะการเรียนรู้หลุมพองเพียง ตำบลหนองดอกลง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 90 คน ช่วงระหว่างวันที่ 9 เมษายน – 30 เมษายน 2555

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าศึกษาดูงาน ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ในฐานะการเรียนรู้หลุมพองเพียง ตำบลหนองดอกลง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เข้าศึกษาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาหลุมพองเพียง โดยคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 30 คน

2. ระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างเดือน มีนาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือน สิงหาคม

พ.ศ. 2555

3. เนื้อหาในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อนำเสนอองค์ความรู้แหล่งการเรียนรู้
ออนไลน์ กรณีศึกษาหลุมพอเพียง ดังนี้

3.1 การพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ตามโครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” โดยดำเนินการพัฒนาเว็บไซต์
4 ส่วน จัดทำตามองค์ประกอบ ดังนี้

3.1.1 ส่วนหัวของเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้

3.1.2 ส่วนรายการของเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้

3.1.3 ส่วนแสดงข้อมูลของเว็บไซต์แต่ละรายการของแหล่งการเรียนรู้

3.1.4 ส่วนเชื่อมโยงของเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้

3.2 การพัฒนาสื่อนำเสนอองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านให้อยู่ในรูปแบบสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) (2) สื่อนำเสนอข้อมูล (Power Point)

(3) ไฟล์เอกสาร PDF (Portable Document Format) (4) สื่อมัลติมีเดีย (5) สื่อวีดิทัศน์ (Video)

เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นบนแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ ให้ผู้สนใจ

การทำหลุมพอเพียงได้ศึกษาองค์ความรู้ 6 เรื่อง ที่นำเสนอผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

(1) ความเป็นมาของหลุมพอเพียง (2) สาธิตการทำหลุมพอเพียง (3) ไร่นาสวนผสมเกษตร

อินทรีย์ (4) ประโยชน์จากต้นกล้วย (5) ผักสวนครัววัยวิโลกคอก (6) ผักสวนครัววัยวิโลกผล

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ อธิบายโดยแสดงให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของ
ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม แสดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการเชิงระบบ (System Approach) โดยใช้รูปแบบ ADDIE (พิสุทธา อารีราษฎร์. 2551 : 64-70) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการทดลองใช้ และขั้นการประเมินผล

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ การพัฒนาสื่อนำเสนอองค์ความรู้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์

4.2 ตัวแปรตาม คือ

4.2.1 คุณภาพเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพอเพียงที่พัฒนาขึ้น

4.2.2 คุณภาพสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้หลุมพอเพียงที่พัฒนาขึ้น

4.2.3 ความพึงพอใจของผู้เข้าศึกษา ดูงาน ที่มีต่อเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพอเพียงที่พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ หมายถึง เว็บไซต์ที่นำเสนอองค์ความรู้หลุมพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จัดเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่สร้างเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรม เพื่อจุดประสงค์ให้บุคคลเกิด การเรียนรู้ มีความสนใจ ใฝ่รู้ และเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 25

2. การพัฒนาสื่อนำเสนอองค์ความรู้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ หมายถึง การนำเว็บไซต์ต้นแบบจากการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นำมาจัด โครงสร้าง โดยใส่ข้อมูลสื่อนำเสนอองค์ความรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในโครงสร้าง แล้วนำไปตรวจสอบ และประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านระบบคอมพิวเตอร์จากคณะผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องใน โครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สื่อนำเสนอองค์ความรู้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ โดยผู้ใช้สามารถเข้าถึงสื่อนำเสนอองค์ความรู้ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างสะดวก

3. องค์ความรู้ หมายถึง ความรู้เรื่องการจัดทำหลุมพอเพียงที่มีอยู่ตัวผู้ทรงวุฒิคุณอันเกิดจากการสังสมประสบการณ์ทำงานที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาพัฒนาวิถีชีวิตของคนในชุมชน ให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับยุคสมัย มีประโยชน์และคุณค่าต่อการดำรงชีวิตตามวิถีของสังคมนั้น

4. หลุมพอเพียง หมายถึง การปลูกพืชล้มลุก 5-6 ชนิดและไม่ยืนต้นในหลุมเดียวกัน พืชเจริญเติบโตด้วยระบบนิเวศแบบพึ่งพาร่มเงาไม้ใหญ่ ช่วยลดภาระในการ ใส่ปุ๋ย รดน้ำ ดูแล

รักษา ในพื้นที่ภาคอีสานที่มีสภาพอากาศร้อน แห้งแล้งและขาดแคลนน้ำ ของตำบลหนอง
ดอกแป้น อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5. องค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ในตัวบุคคล ผู้ทรงภูมิปัญญา
ด้านหนึ่งด้านใด ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน จนเกิดความชำนาญ
เชี่ยวชาญในอาชีพสาขานั้น ๆ เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสาน เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน

6. โครงการจัดทำและเผยแพร่องค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง โครงการ
จัดทำและเผยแพร่ องค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 25 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับ
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และส่งเสริมให้โรงเรียนที่เข้าร่วม
โครงการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และส่งเสริมนักศึกษา
ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยฯ ร่วมกันดำเนินการจัดทำและเผยแพร่องค์
ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

7. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ หมายถึง การนำเว็บไซต์ต้นแบบจากการวิจัย
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นำมาจัด
องค์ประกอบโครงสร้างหน้าเว็บไซต์ ได้แก่ 1) ส่วนหัว 2) ส่วนรายการ 3) ส่วนแสดงข้อมูล
ทั่วไป 4) ส่วนเชื่อมโยงองค์ความรู้ แล้วจัดพิมพ์ข้อมูลลงในส่วนต่าง ๆ จัดองค์ความรู้หลุม
พอเพียง จัดสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอไปยังเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างมี
คุณภาพ

8. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อการเรียนรู้ภายในเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้
กรณีศึกษาหลุมพอเพียง ที่แสดงผลผ่านคอมพิวเตอร์หลายรูปแบบประกอบด้วย ข้อความ หรือ
ตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และภาพวีดิทัศน์ นำมาจัดรูปแบบด้วยโปรแกรม
คอมพิวเตอร์เป็นองค์ความรู้ที่นำเสนอด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
(e-Book) 2) สื่อนำเสนอข้อมูล (Power Point) 3) ไฟล์เอกสาร (PDF) 4) วีดิทัศน์ (Video)
5) สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) ที่รวบรวมเรื่องราว การจัดทำหลุมพอเพียง

9. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลุม
พอเพียง ที่ผู้อ่านสามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเครื่อง
อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book reader) ได้ เป็นการนำข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้
ทางวิชาการและประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดทำหลุมพอเพียง นำเสนอด้วยเทคโนโลยี
คอมพิวเตอร์ที่สามารถแสดงผลได้ทั้งภาพและเสียง ทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้
รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

10. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึก เจตคติ ความชอบของผู้เข้าศึกษาในงาน ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ในฐานะการเรียนรู้หลุมพอเพียง ตำบลหนองตอกแป้น อำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

11. คุณภาพเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านระบบ คอมพิวเตอร์ จากคณะผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องในโครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีต่อเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาหลุมพอเพียงที่พัฒนาขึ้น วัด โดยใช้แบบประเมินคุณภาพเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ เพื่อหาคุณภาพตามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยระดับที่ยอมรับได้มีค่า 3.5 ขึ้นไป

12. คุณภาพสื่อนำเสนอองค์ความรู้เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านองค์ความรู้หลุมพอเพียง ที่มีต่อ สื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ กรณีศึกษาหลุมพอเพียงที่พัฒนาขึ้น วัด โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอ องค์ความรู้กรณีศึกษาหลุมพอเพียง เพื่อหาคุณภาพตามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยระดับที่ยอมรับ ได้มีค่า 3.5 ขึ้นไป

13. ความพึงพอใจเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ระดับความรู้สึกของผู้ศึกษา งาน ที่มีต่อเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพอเพียงที่พัฒนาขึ้น วัด โดย ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาหลุมพอเพียง เพื่อวัดระดับ ความพึงพอใจ ตามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยระดับที่ยอมรับได้มีค่า 3.5 ขึ้นไป

ประโยชน์การศึกษา

1. ได้เว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้กรณีศึกษาหลุมพอเพียง ที่ผู้สนใจสามารถค้นคว้าได้ ทุกเวลาและทุกสถานที่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 25

2. ได้สื่อนำเสนอองค์ความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง หลุมพอเพียง ด้วย การรวบรวมและจัดรูปแบบขององค์ความรู้ในส่วนขั้นตอน วิธีการทำ นำเสนอผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย เมื่อผู้สนใจเข้าชมแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ สำหรับผู้ที่ต้องการจัดทำ และเผยแพร่ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผ่านเว็บไซต์